

2016-11-18

Avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad
Markus Planmo

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Angående kommuners och landstings uppgifter inom krisberedskap och civilt försvar

Sveriges Kommuner och Landstings ställningstagande

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har i sina redovisningar till regeringen om civilt försvar konstaterat att det idag inte finns någon grund för att kommuner och landsting ska delta i en försvarsplanering, och att finansiering behöver ordnas om detta förhållande ska förändras. Den nuvarande överenskommelsen om kommunernas krisberedskap löper ut 2018. Vidare har förutsättningarna för kommunerna att arbeta med räddningstjänst under höjd beredskap förändrats i grunden. Avsiktsförklaringen om landstingens krisberedskap löpte ut för snart nio år sedan. Ersättningen till landstingen är redan i dag kraftigt underdimensionerad.

SKL hemställer om att staten ska inleda förhandlingar med SKL angående kommuners och landstings uppgifter inom krisberedskap och civilt försvar. En förutsättning för att sådana förhandlingar ska bli meningsfulla är att staten, i enlighet med finansieringsprincipen, ersätter kommuner och landsting för tillkommande uppgifter.

Bakgrund

Sedan arbetet med totalförsvarsplanering återupptogs framförs allt oftare förväntningar från t.ex. Försvarsmakten och länsstyrelser på att kommuner och landsting ska delta i planeringen. Nedan beskrivs de förutsättningar som idag gäller för kommuner och landsting avseende civilt försvar.

Kommuner

I Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH) anges flera uppgifter vid höjd beredskap. Bland annat ska kommuner och landsting vidta de förberedelser som behövs för verksamheten under höjd beredskap. Staten har dock valt en styrmodell som innebär att SKL och staten tecknar överenskommelser där ersättning och uppgifter preciseras. I Överenskommelse om kommunernas krisberedskap från 2013 anges att avseende höjd beredskap så ska kommunerna:

- säkerställa att VMA (Viktigt meddelande till allmänheten) kan sändas via anläggningar för utomhusvarning genom att ljudsändare underhålls samt
- säkerställa att krisledningen inom kommunen har grundläggande kunskaper om kommunens uppgifter vid höjd beredskap.

I övrigt ska kommunerna under perioden 2014-2018 fokusera på förberedelser inför fredstida kriser. Det kan finnas åtgärder som både är till nytta för fredstida kriser och vid höjd beredskap. Stora delar av planeringsarbetet inför höjd beredskap har dock begränsad relevans för krisberedskapen. Om en kommun ändå väljer att delta i sådana aktiviteter så finansieras detta av kommunen själv.

Kommunal räddningstjänst

Lagen (2003:778) om skydd mot olyckor innehåller ett 8 kap. om *Räddningstjänst under höjd beredskap* (RUHB). Där anges uppgifter för kommunal räddningstjänst vid höjd beredskap som bland annat avser röjning av farliga områden och sanering av kemiska stridsmedel och kärnvapen. Utgångspunkten var dock att staten skulle tillhandahålla en omfattande stödstruktur. Till och med början av 2000-talet utbildade staten stora mängder civilpliktiga, tillhandahöll materiel, samt hade en regional organisation för planering och övning. Utbildning av civilpliktiga har inte bedrivits på många år. Förråden med RUHB-materiel avvecklades av MSB under perioden 2010-2015. Den regionala stödorganisationen är sedan länge nedmonterad. Sammantaget har kommunernas förutsättningar för RUHB förändrats i grunden.

Landsting

När det gäller landstingen regleras uppgifter och ersättning avseende LEH i en särskild avsiktsförklaring från 2007. Denna anger inte några mål avseende höjd beredskap. Avsiktsförklaringen löpte ut 2008. Ersättningen var 2007 på totalt 10 mnkr och har sedan dess inte räknats upp. Ersättningen täcker inte alls de kostnader som landstingen har för risk- och sårbarhetsanalys och utbildnings- och övningsverksamhet.

När avsiktsförklaringen tecknades fanns ett fast stöd från Socialstyrelsen till landstingens katastrofmedicinska beredskap om ca 30 mnkr. Med hänvisning till nya finansieringsprinciper för anslag 2:4 *Krisberedskap* avvecklade staten 2011 detta stöd. Alltså har förutsättningarna för landstingens krisberedskap kraftigt försämrats jämfört med när avsiktsförklaringen tecknades. Till detta kommer att MSB avvecklat sitt stöd till akutsjukhusens tekniska försörjningssäkerhet. Detta stöd omfattade 2010 ca 29 mnkr. Landstingen erhöll 2015 sammanlagt 15 mnkr från anslag 2:4 *Krisberedskap*. Detta kan jämföras med länsstyrelserna som samma år fick ca 120 mnkr.

Det är sammanlagt oacceptabelt att staten inte finansierar de uppgifter som man lagt på landstingen. Därtill framförs förväntningar på att landstingen ska arbeta med civil försvarsplanering.

Sveriges Kommuner och Landsting

Lena Micko
Ordförande

Sändlista – för kännedom

Kommunstyrelsens ordförande, samtliga kommuner

Landstings- och regionstyrelsens ordförande, samtliga landsting och regioner

Försvarsmakten – Högkvarteret

Försvarsmaktens regionala staber

Länsstyrelserna

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap